

F E T - A
C A S T E
L L A R -
D E L - V
A L L È S

L'ART

#07 - NOVEMBRE 2023

L'any 1910 als Estats Units es va iniciar un moviment obrer protagonitzat majoritàriament per dones, les quals demanaven una millora de les condicions laborals i salarials, i que es va estendre per tot el país emmarcat amb el nom de Bread and Roses. Aquestes, però, no només demanaven el dret a "l'existència", sinó també el dret "a la vida, al sol, a la música i a l'art". **"Volem pa i també volem roses"**.

Abans d'aquests fets, exactament l'any 200 aC, el metge Galè de Pèrgam (i potser és d'aquí on va sortir aquest eslògan de principis de segle XX) va escriure: "Si tens dos pans, ven-ne un i compra flors, perquè el pa és aliment per al cos, però les flors són aliment per a la ment". Galè ho deixa molt clar, les persones no només necessiten menjar per viure. Els cal també alimentar la seva ànima.

L'art, el pensament, com totes aquelles altres coses que no serveixen "per a res" i que s'allunyen d'aquest "pa" que representa la pròpia supervivència, és precisament el que ens fa més humans.

En aquesta nova entrega de Fet a Castellar hem volgut donar protagonisme i importància a aquesta necessitat que tenim d'expressió i coneixement que alhora ens connecta.

Dins trobem un nombre de persones vinculades amb l'art i amb la creació artística, a qui hem demanat que associïn l'art a una sola paraula o concepte, i també que responguin a una sola pregunta: "Què és per a tu l'art?"

...i per a tu, què és l'art?

L'ART EN ELS LLOCS PETITS

Text /

Esteve Prat Paz

Doctor en Belles Arts

L'art és subjectiu. No hi ha una sola definició universal que el defineixi. Sí que hi han accepcions més o menys consensuades. L'art és una manifestació de l'activitat humana que apella als sentits i a les emocions, i que abasta una àmplia gamma d'activitats, de creacions i de maneres d'expressar-se, de camps com l'arquitectura, la música, la fotografia, la literatura, la dansa, el cinema, el vídeo, l'escultura, la pintura, el disseny... És possible que els nous materials i tecnologies, si s'incorporen en el llenguatge artístic com a noves eines, puguin esdevenir noves disciplines artístiques. És una activitat creativa que transforma i combina, elements, materials, imatges, sons, per transmetre una idea, o un pensament i produir un efecte estètic o per embellir objectes o estructures funcionals. La majoria d'aspectes formals en l'art són comuns en moltes de les seves diferents disciplines.

L'obra d'art interactua entre l'artista com a creador i el públic com a receptor o destinatari i té una funció personal quan un artista crea per necessitat d'expressió pròpia o social, quan aborda aspectes de la vida humana com a col·lectiu. També pot ser terapèutic, tant per a l'artista com per a l'espectador.

Per a la creació artística, és indiferent viure en una població petita, a diferència d'una gran ciutat? Podria pensar-se que seria avantatjós crear en un nucli petit perquè el medi hi acompanya i influeix estar més en contacte amb la natura, poder obtenir d'ella serenitat, tranquil·litat, reflexió i una placidesa suficient d'un entorn que no es troba en el brogit de la ciutat, per contra, podria pensar-se que seria aquest el que ajudaria a la creació?

Viure en un poble, de cara a la gran oferta cultural, dels circuits artístics, de les grans exposicions que ofereixen les ciutats, són esdeveniments que difícilment s'hi poden portar o produir i que si es volen veure comporten un desplaçament.

A Castellar, salvant algun fet puntual, trobem un fet bastant insòlit, el fet que grans artistes de les arts i artesanies de finals del segle XIX van venir al poble a fer la seva obra, en aquell cas, de temàtica bàsicament religiosa. El gran art que es feia a les ciutats es va fer també a Castellar de bracet dels Tolrà. No és un cas únic però sí bastant rellevant. Avui en dia continua sent motiu d'orgull i satisfacció tenir aquest ric llegat. Una clara mostra de la socialització de l'art, de com aquest s'ha fet del poble. Un intent seriós d'apropar l'art als castellarencs, de socialitzar-lo, es troba l'any 1936, en plena Guerra Civil, en la creació d'un museu del poble. Per confiscació del Palau Tolrà i de moltes obres d'art requisades a particulars, la llavors Conselleria de Cultura del Consell Municipal pretenia dotar el poble d'un espai on poder conrear i gaudir de l'art plàstic, el literari i el musical, amb biblioteca, sala de música... S'inaugurà el 27 de novembre de 1936.

L'any 1971 un monogràfic del desaparegut setmanari Forja formulava preguntes als pintors locals de més rellevància en relació amb les influències foranes en la pintura d'un poble petit com Castellar, i també sobre la possibilitat d'estimular més l'afecció per la pintura i d'organitzar exposicions, conferències. Les respostes reflectien la idiosincràsia de l'època, segurament eren molt semblants a pobles similars. A la primera qüestió alguns deien que els artistes locals havien prescindit de l'evolució general de les arts com si a partir del fauisme, aquest s'hagués aturat. O bé que la pintura a Castellar anava marxant al seu ritme, o que les innovacions se solien assimilar molt tard, i que l'acceptació i la tolerància per part del poble d'una pintura més o menys d'avantguarda assenyalava amb evidència el moment en què es vivia. La resposta a la segona pregunta no deixava indiferent. Es deia que seria interessant la creació d'una sala d'exposicions permanent oberta a totes les tendències..., al voltant d'aquesta sala s'hauria d'aconseguir un ambient de veritable interès per l'activitat artística en general. A per què no es feien exposicions, conferències, actes que estimulessin el jovent en les aficions artístiques, es deia que per la falta d'un local apropiat; que les exposicions, conferències, etc., serien un bon estímul per promocionar la pintura al poble sempre que es comptés amb algun centre cultural preparat.

L'any 1974 un article de la periodista castellarenca M. T. Berengueras, a El Correo Catalán, edició 2/Vallès Especial, a conseqüència de la inauguració de la primera sala d'exposicions privada, la sala Santi Art, comentava que Castellar tenia una sala

d'exposicions i 15 pintors entre els consagrats i els que llavors érem molt novells. Deia que constituïen el patrimoni artístic autòcton de la població, i es preguntava el perquè l'obertura d'una sala d'exposicions havia generat tanta expectació, ja que "tot Castellar" hi havia passat. Afegia que perquè la gent respongués s'hi havien de portar activitats artístiques a la població, que vorejava llavors els 6.700 habitants.

De manera similar a la majoria de pobles petits, a poc a poc, es va anar creant una cultura d'anar a veure les exposicions, i fins i tot a fer petites col·leccions d'artistes locals pel gaudi propi del que les feia. Un petit col·leccionisme no pas com l'especulatiu ni mercantilista com el que comporten les grans exposicions que es produeixen a les grans ciutats. Cada exposició era motiu de visita, comentari i esdeveniment general de la població. Hi va haver un moment que, entre sales d'exposicions privades i d'entitats financeres, i en algun moment, una de municipal, havien funcionat alhora sis sales, així com dues entitats de dedicades a les arts plàstiques, Guspira d'Art i Niu d'Art, i la revista Artilletres.

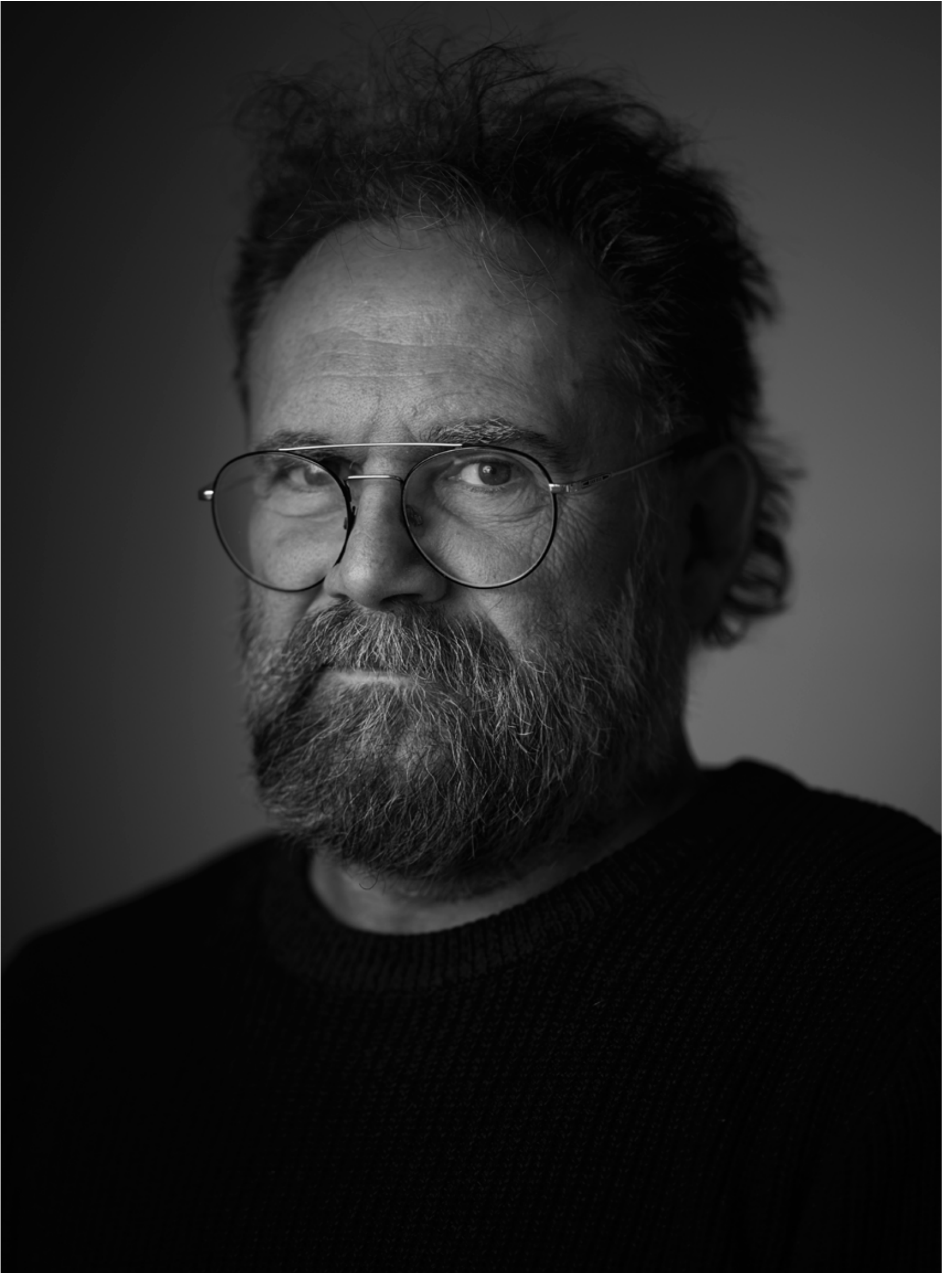
Sembla que la situació ha canviat en molts aspectes. Les noves tecnologies han permès incorporar l'art a la societat, apropant tant el que es fa com el que s'ha fet arreu del món a l'individu, el qual, sense moure's de casa seva, i en un sol clic, pot veure-les, no hi ha excusa per al desconeixement. Mai l'art havia estat tan a l'abast de qui en vol veure i practicar, però és el mateix poder veure una obra en la realitat que en una pantalleta d'algun aparell electrònic, per més gran que sigui? És una pega o no? La immediatesa en el visionat fa que ens acostumem a veure l'art d'una manera molt efímera, fent-nos consumidors potser més compulsius que no reflexius? Possiblement no se li dona l'aprofundiment ni la importància que potser hauria de tenir per poder tenir un bon gaudi, però és necessari o no cal?

Cal per a la creació artística disposar d'un rebost de coneixement que avui es pot trobar a les xarxes, a què poder recórrer, o es pot partir de zero ignorant influències o coneixement del que s'ha fet fins al moment? Es pot creure que s'està creant una novetat quan ja s'ha fet? És igual?

Les plataformes d'art suposadament han canviat la relació entre espectador i artista, el món virtual va guanyant terreny, i també la manera de vendre o comprar art. Han sorgit galeries virtuals sense seu física. És el futur?

L'art que es fa en un poble petit no té res per envejar al que es fa als grans centres culturals de producció? Es podria dir que tot està interconnectat i que no representa cap pega estar produint en un poble que en una ciutat? I la divulgació, és igual? Es pot creure que les polítiques culturals de moltes poblacions són bàsiques en el desenvolupament de les arts plàstiques, més encara si aquestes són petites? N'hi ha moltes que han fet una aposta ferma i decidida cap al seu desenvolupament no solament amb algun suport puntual, sinó amb unes programacions permanents en sales municipals d'exposició, a través d'escoles municipals d'art, o de petits museus. Tres pilars fonamentals per poder dinamitzar i donar rellevància a les arts plàstiques locals, tant en la vessant de practicant com d'espectador. Necessari? Caldrà en el futur visitar museus in situ o serà suficient veure'ls digitalment sense desplaçaments, ni cues? Caldrà en un futur un mestratge o una escola d'art presencial per al seu aprenentatge o n'hi haurà prou a seguir tutorials? Acabat el temps dels "ismes", ha arribat la llibertat absoluta en què cadascú pot fer el que vol o pot? Sembla que mai hi havia hagut tanta llibertat en la creació artística. Tot s'hi val? Serà suficient ser creatiu sense el coneixement de la tècnica? Sense crítica d'art, tothom serà conscient de saber en quin punt o nivell es troba l'art que practica? Tothom qui practica alguna activitat artística serà artista? Qüestions plantejades. ja, moltes vegades, però que no per això cal deixar de replantejar-les.

Sigui el que sigui, sembla esperançador que amb el creixement de la majoria de pobles petits hagi crescut també el nombre de practicants de les arts i de públic àvid de veure'n. Noves i joves generacions a qui els agrada l'art, que alguns han estudiat art, que en generen, tant a nivell d'afició com a nivell professional, així com d'espectadors. Cal esperar, doncs, que puguin aconseguir els elements bàsics i fonamentals que contribueixin a enriquir la cultura, la sensibilitat, la curiositat, la reflexió, la tolerància, la generositat, el respecte, la receptibilitat i a ser més crítics. ▯

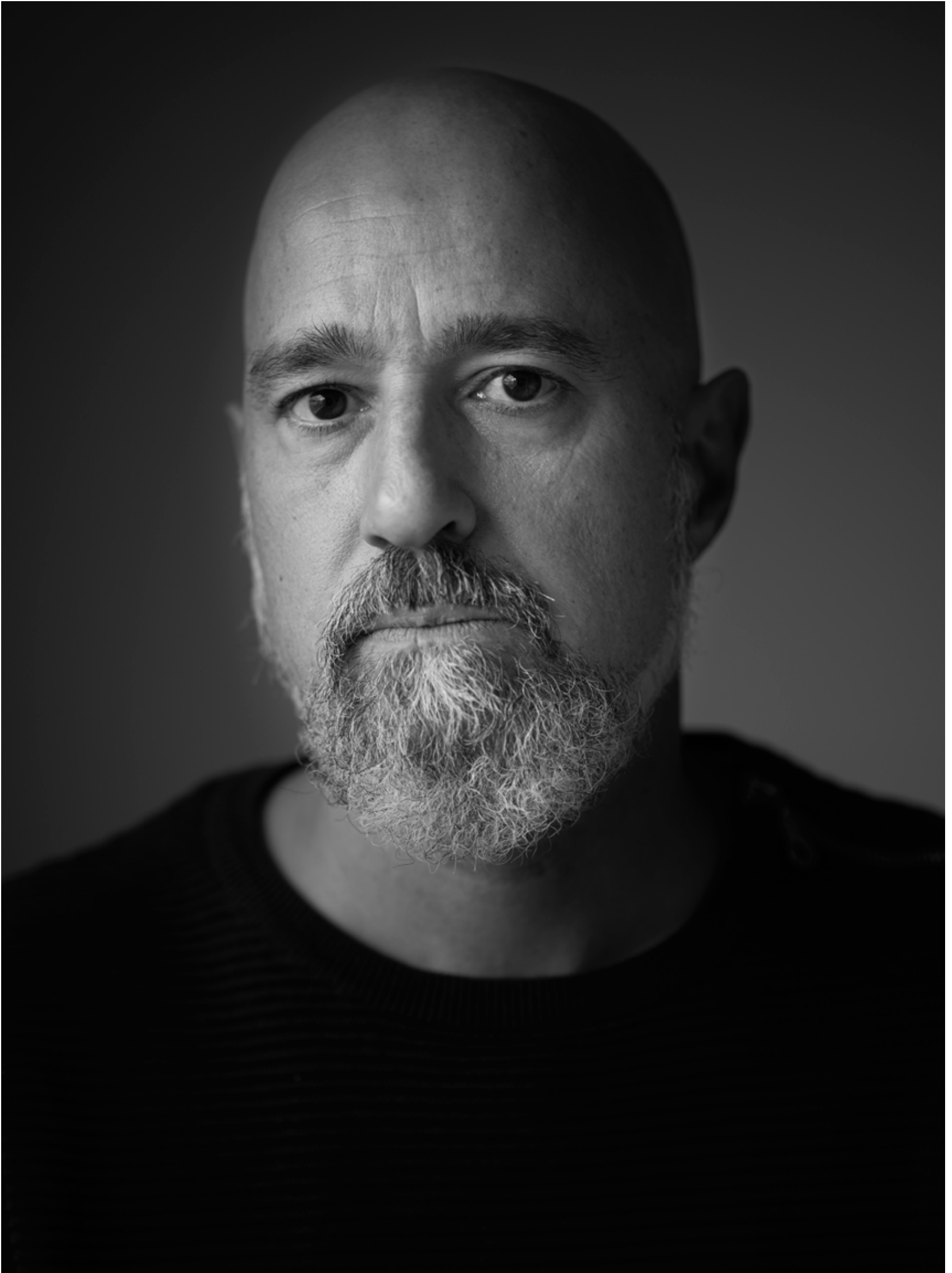
És un aliment espiritual, l'expressió de la intel·ligència, de l'instint i de l'amor a la vida.

JOAN MUNDET / ESCRIPTOR GRÀFIC

L'art per mi és descobrir la màgia de la creativitat.

MERCÈ TRABAL / CERAMISTA

L'art és una forma d'activitat que em mostra com un verdader individu, un diàleg intern que va més enllà del temps i l'espai que permet desafiar les meves limitacions. A través de l'art, puc alliberar-me dels meus instints més primitius i revelar la meva autèntica individualitat. Em serveix com a mitjà per expressar el subconscient i redescobrir l'*alter ego*.

LLUÍS CAMPMAJÓ / ARTÍSTA DIGITAL

L'art és un viatge introspectiu de l'ànima en què els sentiments, els sentits i la imaginació juguen un paper molt important per donar vida a l'obra.

CARME MARTÍ / BALLARINA

A vegades hom té la necessitat d'expressar emocions; de reflectir imatges o situacions que l'han impactat; de reproduir realitats passades pel filtre personal; d'exposar idees transgressores, aclaparadores o senzillament estètiques. Aquesta manifestació personal, voluntària o inconscient, que arrenca admiració o rebuig de qui la rep, és art.

GABI RUIZ / ACTOR, DIRECTOR I DRAMATURG

L'art és esforç, dedicació i amor per l'ofici. I per sobre de tot és unió: una novella, un conte, un quadre, un còmic, un videojoc, una cançó, una traducció, una fotografia... sempre acaben fent companyia.

NATÀLIA CEREZO / ESCRITORA

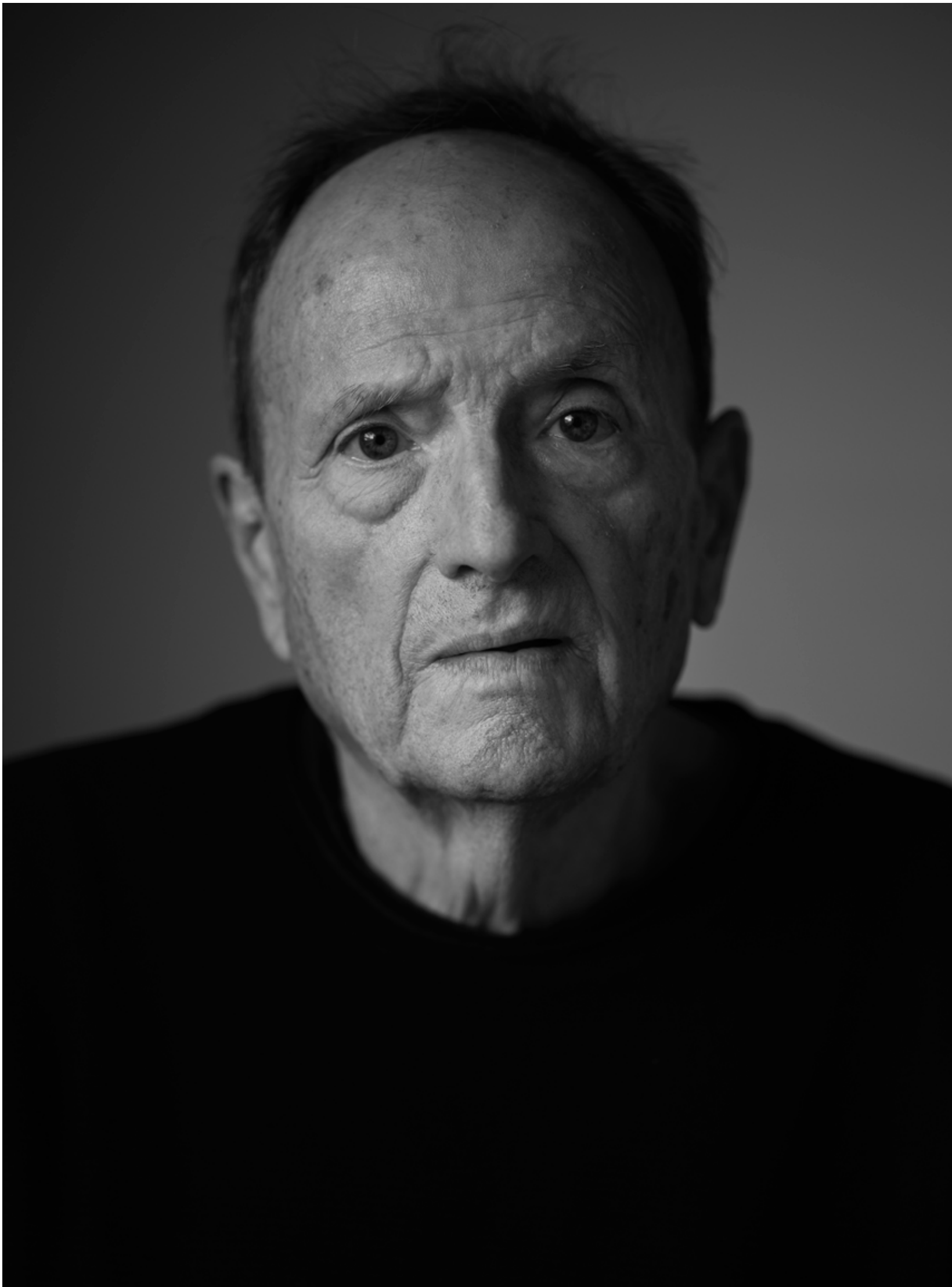
Un llenguatge que parla directament amb les emocions. Hi ha qui el percep i qui no, però quan hi connectes el cos vibra, sent i respon, a vegades sense saber ben bé per què. Un missatge encriptat de formes, color, paraules, so o moviment, que l'artista esculpeix amb destresa perquè arribi al seu destí.

ÈLIA GUÀRDIA / DISSENYADORA GRÀFICA

L'emoció és una alteració de l'ànim que modifica la percepció de les coses. L'art, a través de l'emoció, activa un canvi de la nostra sensibilitat. Visitant la mesquita de Santa Sofia vaig seure a terra, descalç, sobre la meravellosa catifa verda, bocabadat, sol, i en silenci... en vaig sortir... atordit. L'endemà, gairebé sense voler, vaig tornar a la mesquita per seure a la mateixa catifa!

ALBERTO IBAÑEZ / ARQUITECTE

És un mitjà de comunicació divers que apella als sentits i les emocions, i que pot convertir-se en una força transformadora i d'enriquiment col·lectiu i personal. Més enllà de definicions, per a mi l'art sempre ha de tenir i complir una funció social.

PERE JOAN VENTURA / CINEASTA

Pintar es mirar las nubes a través de la ventana, es intentar atraparlas, es sumergirse en el movimiento de los árboles o las olas del mar, es tantas cosas... La pintura ha dado sentido a mi vida y es mi mayor pasión. Desde joven pinto casi todos los días y, a veces, por las noches. Dedico todo el tiempo que puedo a seguir aprendiendo este oficio tan extraño que consigue que nuestras emociones sean plasmadas en un lienzo, lo que, entre otras cosas, nos ayuda a serenar nuestra mente, que no es poco.

PEPA BEOTAS ALDECOA / PINTORA

L'art pot ser l'estat de conformitat entre les coses, els sentiments, les persones, l'expressió harmònica, la proporció, la sincronia dels elements, la relació i la dissecció, la comparació, la inventiva...// COMCOR DANSA...// Rebre un cop... sentir el batec... il·luminar-se... creure-hi... interpretar-ho...// Obrar amb ardidesa.

CESC HOMET / ARTÍSTA URBOSCÀ

Més enllà de l'expressió estètica, l'art és una forma de coneixement pròpia i aliena. Mostra formes de percebre la vida, sense anomenar ni racionalitzar, dirigint-se a una esfera més íntima. Es fa des d'allò que et travessa, des de l'honestedat. Permet comprendre, acostar-nos. No té sentit si no toca.

MARIA PICHEL / IL·LUSTRADORA

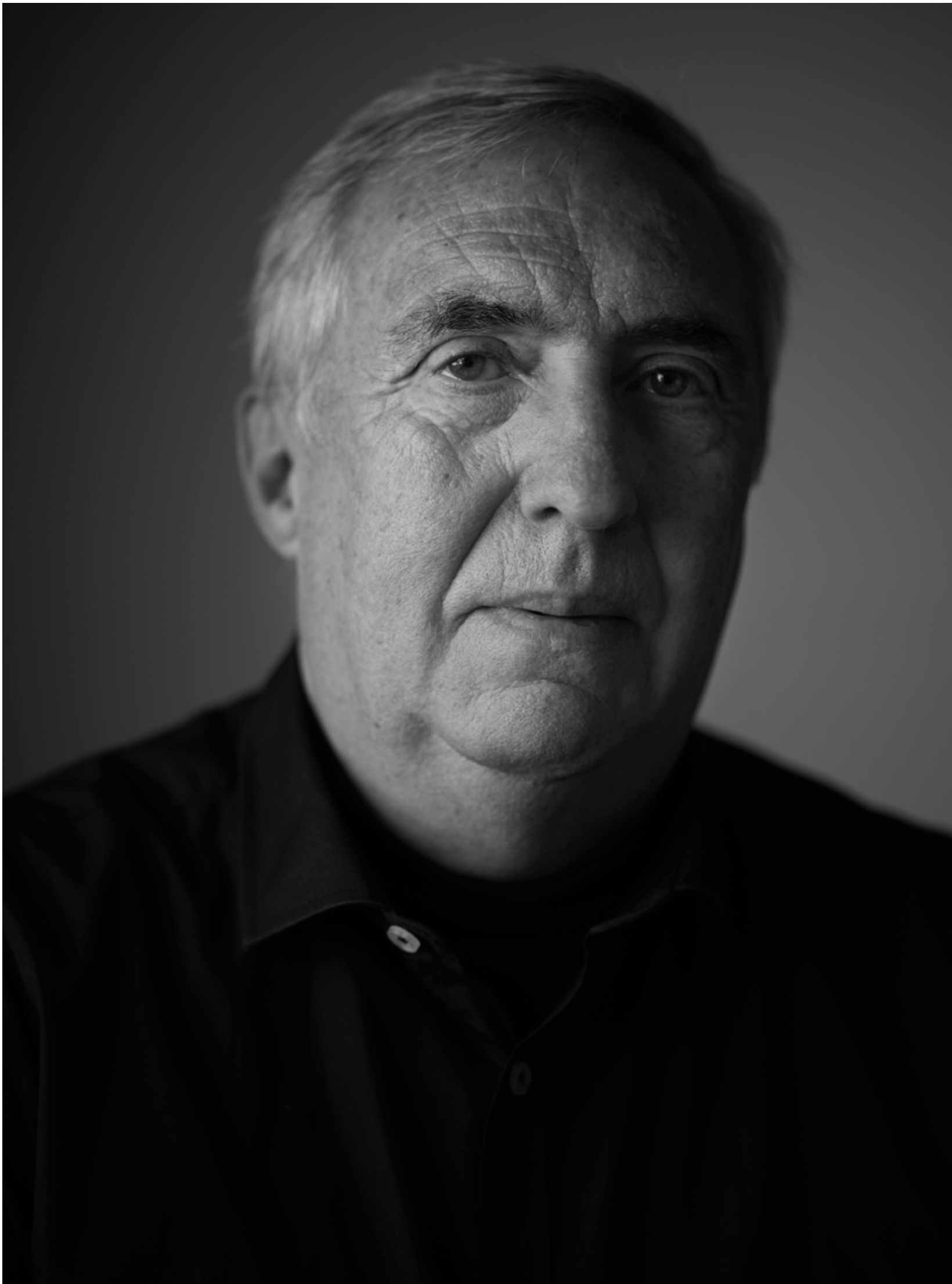
L'art em suggereix moltes coses, però per a mi és sobretot una manera de viure, és equilibri i batec. A través de l'art, rebo i dono emoció, pensament i reflexió. L'art m'uneix a les persones i és una eina, també, per observar el món. A través de l'art m'he format, i l'art m'ha permès tenir oportunitats.

SÒNIA GATELL / ARTS ESCÈNIQUES

Entenc l'art com una eina d'unitat comunicativa de la humanitat amb un llenguatge quàntic d'infininitat de possibilitats per expressar el més profund de l'ànima, en què només les paraules són limitades. En el sentit més personal és la intimitat més pura que conec per parlar amb l'ànima i expressar el missatge que t'ha estat revelat de la forma més pictòrica. És també per a mi una manera de viure i SER present en tots els sentits amb un mateix i amb la vida.

ENRIC AGULAR / PINTOR

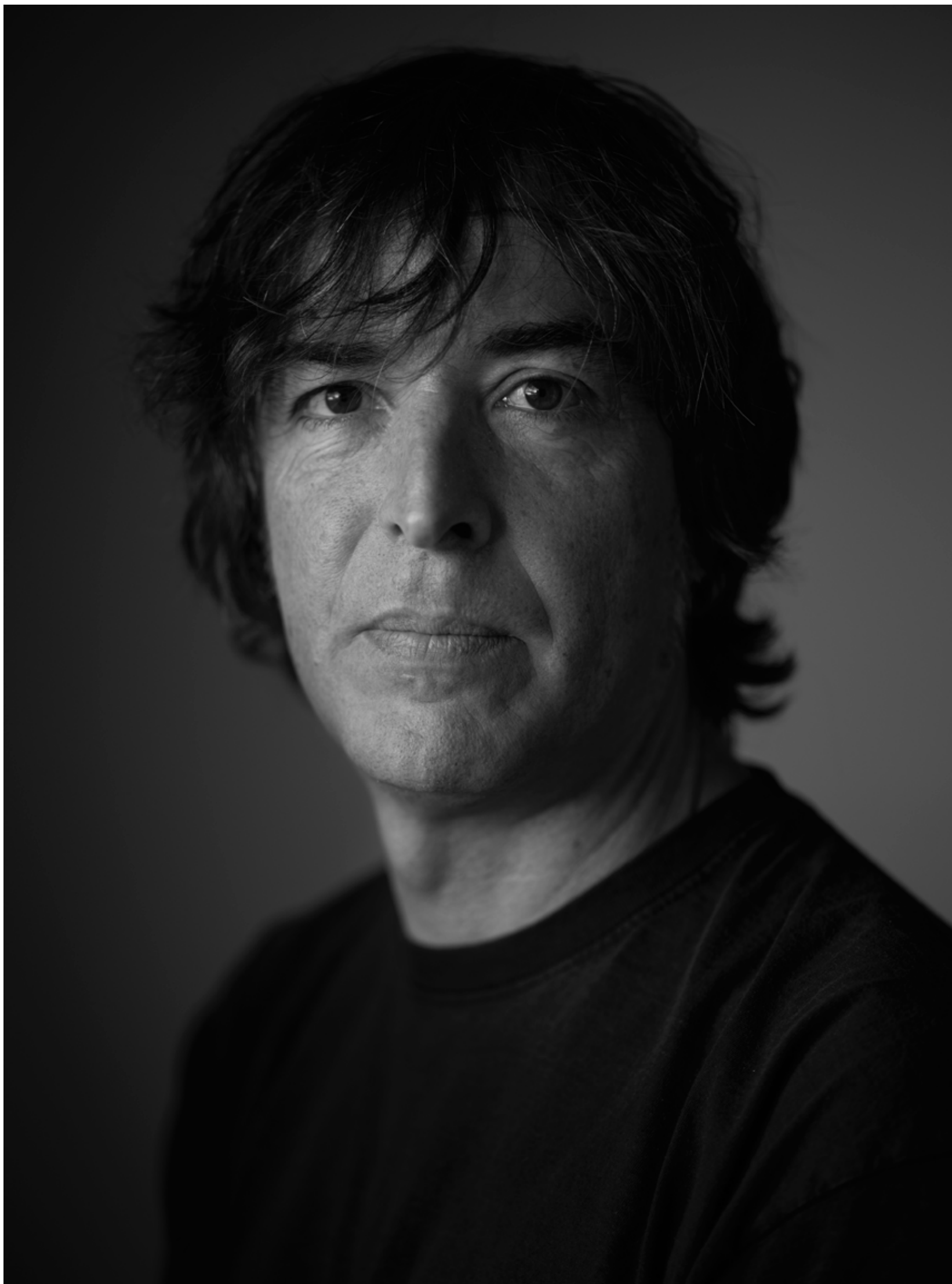
L'art per a miés expressió. Expressió a través d'un pensament previ, d'un plantejament del que es vol expressar, una ideació feta a través de coneixement, una curiositat innata, una provatura i innovació i una reflexió final.

ESTEVE PRAT / PINTOR

L'art és el més gran provocador de sentiments, emocions i sensacions. Ens pot fer sentir dolor i tristesa davant del *Guernica*, la llum del sol i l'olor del mar de l'obra de Sorolla o la tendresa d'una figura de pessebre. És el regal perfecte que la vida ens ofereix per sorprendre'ns cada dia.

MONTSERRAT RIBES / ESCULTORA

L'art és el millor camí que he trobat per intentar entendre i conèixer millor amb TOT el que m'envolta.

ALBERT PASCUAL / DIRECTOR DE FOTOGRAFIA

L'art per a mi és la vida. Tot el que ens envolta i el que fem té forma artística i, com a artista, intento amarar-me'n i aprofitar tot el que passa al meu voltant per nodrir les meves peces i interpretacions. L'art és l'esponja que va omplint-se de totes les vivències.

AÏDA LLOP / ACTRIU

L'art, per a mi, parla de la pròpia existència, més enllà de les paraules, és una percepció. El terme sagrat perquè considero l'art, intocable i imprescindible. Canalitzo els pensaments amb les joies que faig. M'expresso fent joies, són el meu reflex. Impulsos primaris que s'han d'aprehendre per interpretar.

IVET OLLER / JOIERA

L'art és l'oxigen. Per a mi l'art ha de representar el fora i el dins de l'artista.
L'art és portaveu de l'artista i ha de mostrar la seva evolució íntima, ja que neix del seu jo més profund.

DOMÈNEC TRIVIÑO / ARTISTA

...el que exerceix el poder imposant la visió, mercantilitzant la vida i coartant la llibertat; o l'inconformista, que viu per canviar el món transcendent la seva veritat. L'art et permet triar.

CARLES MIRÓ / DIRECTOR D'ORQUESTRA

L'art, sense saber-ho, ho ha estat tot i m'ha acompanyat sempre. He crescut en una família que sempre ha mirat la vida de manera holística a través de l'art, fet que ha marcat la meva manera de ser, de mirar, de comunicar-me i el meu dia a dia. No puc dissociar l'art del que soc i faig.

LAIA ROCAVERT / EDUCACIÓ MUSICAL

L'art no és res, un ocell. El seu cant forma part del paisatge i, a través d'ell, el paisatge del seu cos. De què no s'ha de parlar, només cantar.

JOSEP L. BADAL / ESCRITOR

L'art és com visc, com sento, com penso. Forma part de mi i mai l'he entès de manera separada. Això fa que condicioni la manera com vius, el teu entorn més immediat, però també la feina que fas i com l'entregues al públic. Per mi l'art és forma, volum, sense cromatisme, amb llum i ombra.

MAR HDEZ PLANA / ESCULTORA

L'art tracta de nosaltres, de tot allò que som. L'art és un reconeixement a la vida.

QUIM PASCUAL / FOTÒGRAF

L'art no és bellesa, és honestat. Solitud. Diàleg. És el record d'una magdalena. És instint, talent, esforç, passió, aprenentatge, creativitat, ànima, comunicació, alliberament, atzar, llibertat, risc. L'art no és una pipa, ni un quadrat blanc. O potser sí, perquè l'art no té límits, depèn de cada mirada. Ens transforma i ens emociona. Ai, papa jo vull ser torero. El trobem en l'ideari d'una vella escola de Weimar, en els versos d'un jove poeta a Nova York o en una nau espacial ballant al ritme de Strauss.

CARLES MARTÍNEZ CALVERAS / DISSENYADOR

CASTELLAR DEL VALLÈS, UNA VILA D'ART

Des de temps remots els humans ens expressem emprant diferents recursos, tant siguin lingüístics, plàstics, corporals... I l'art sempre ha estat present en la nostra quotidianitat ja que és inherent a les cultures humanes.

L'empremta artística de la nostra vila és molt àmplia, però segurament una de les manifestacions artístiques més generalitzades al terme municipal són els elements modernistes que, potser, en veure'ls dia a dia, ens són més desconeguts.

El Modernisme neix a cavall dels segles XIX i XX, entre el 1890 i el 1910 però a Castellà aquesta expressió artística arriba amb cert retard (els primers edificis modernistes daten del 1910) i també acabarà més tard, al voltant del 1930. La seva vinguda va coincidir amb un moment de consolidació i expansió del poble, de creixement i d'industrialització, que s'havia iniciat unes dècades abans i que estava íntimament relacionat amb el creixement de l'imperi Tolrà. És en aquesta època quan es construeixen gran quantitat de cases, gairebé carrers sencers, i, a la vegada, es reconstrueixen altres cases, bàsicament façanes, on s'incorporen els nous elements ornamentals típics del Modernisme i que funcionaran com a parts essencials del sistema decoratiu: el trencadís de ceràmica, les formes sinuoses, la

utilització de les bigues, el ferro, el ciment, la fusta o la pedra ens donarà aquest caràcter revolucionari per tal de construir una societat moderna i activa. Tot i així, a Castellà, la presència del Modernisme a l'interior de les cases serà molt reduïda. Si fem un tomb pels carrers de Castellà, Sant Feliu i també a les Arenes i busquem entre les cases tots aquests elements constructius i decoratius ens serà prou fàcil trobar-los: l'antiga farmàcia Alguer i cal Boter al carrer Torras, ca l'Anastasi, cal Blanquer i també les tres cases conegudes com a *cal Palurdo* a la carretera de Sentmenat, la façana de la Biblioteca Antoni Tort o l'aparador de fusta de la botiga de cal Bernadet al carrer Major en serien una mostra. Si ens arribem a les Arenes, la casa Esteve, la casa Romaguera i la casa Samaranch serien clars exemples del Modernisme; d'altra banda, Villa Carmen, al nucli de Sant Feliu, seria una altra mostra que ens introduiria el naixement de les cases d'estiueig al voltant de la ciutat de Barcelona. Castellà sempre ha estat vinculada a l'art, ja sigui a nivell constructiu, plàstic, estètic... caminar entre els seus carrers ens permetrà descobrir un món que a molts els passa desapercebut: reixes, balcons, finestral, ceràmica, esgrafiats, escultures, guarda-rodes, lligades de cantonada, rajoles, xemeneies, molins de vent... Passegem i mirem la vila amb ulls d'artista! ▣

Text /

Sílvia Sáiz

Foto /

Quim Pascual

Concepte/edició/imatge_ Carles Martínez Calveras, Quim Pascual

Han col·laborat en ordre d'aparició_ E. Prat, J. Mundet, M. Traval, Ll. Campmajó, C. Martí, G. Ruiz, N. Cerezo, E. Guàrdia, A. Ibañez, P. J. Ventura, P. Beotas, C. Homet, M. Pichel, S. Gatell, E. Aguilar, M. Ribes, A. Pascual, A. Llop, I. Ollé, D. Triviño, C. Miró, L. Rocavert, J. Ll. Badal, M. Hdez Plana, Sílvia Sáiz.

Correcció de català_ Natàlia Cerezo / **Edició**_ Ajuntament de Castellà del Vallès

